

ՓՈԽՆՁ

ԹԻԻ 968

ՇԱՐԱԹ

1875 ՄԱՐՏ 8

ԱԶԳԱՅԻՆ

Անցեալ շաբաթ աւուր թերթով ինչ ինչ ծանօթութիւն տուինք՝ սովորոց մեծարգոյ մասնաժողովոյ գործոց վրայ, խոստանալով հետզհետեւ ուրիշ տեղեկութիւններ ալ հրատարակել, ի գիտութիւն հասարակաց։

Մասնաժողովոյ միջոցաւ եղած ստորագրութեանց դումարը՝ 4440 լիրա 85 զշի հասած, և 4379 լիրա բաշխուած է՝ հետեւեալ կերպիւ։

Լ. Թամ

Կեսարիոյ քաղաքին և գիւղերէն	4915
Գլխաւոր, Նիկոն, Պօր ևն	244
Եօղկատ քաղաքի և գիւղերէն	4413
Գաղատիոյ և գիւղերէն	515
Քօնեայի	400
Ամասիոյ	420
Եւդատիոյ	80
Պանտրոմայի	50
Ափիօն քաղաքի և գիւղերէն	400
Ղուրապէլէնի	75
Պիլէնիսի շրջակայից, Մուրատայ, Ասարճը ևն (յուզարիկի)	200
Պօլիս գիւղի գաւառացի կարօտ ազգայնոց վճարք ճամբու ծախուց, և այլ պիտոյից համար	47
Ապահովութեան սնտուկին	150
Աղղային Հիւանդանոցի, հոն պատրաստուող սովորեկեալներու բաժնին համար	50
— — — — —	4379

Այս բաշխումը՝ յիշեալ գաւառները յատկապէս կարգեալ յանձնաժողովոյ միջոցաւ եղած, և մասնաժողովոյ տեղեկագրեր Պօլիս զրկուած են։

Արդ՝ պէտք է գիտնալ, որ Ասիոյ մէջ սովոր գեւու կշարունակէ, ձմեռը սաստիկ է այս տարի, և գրեթէ ամեն օր աղետալ տեղեկութիւններ կ'ընկնին մասնաժողովոյն խորհրդարանը։ Հետեւաբար հանգանակութիւնը շարունակել անհրաժեշտ է, և մասնաժողովն արդէն անդուռ ու անձանձիր կշարունակէ հանգանակութիւնը, և ջանահար կլինի հետզհետեւ օգնութիւն հառնել մեր տառապեալ սովաւանջ ազգայնոց։

Աներկմիտ եմք, թէ մասնաժողովն ինչպէս մինչև ցարդ գլխաւոր ազգայնոց շնորհիւ յաջողեցաւ իւր պաշտօնը յառաջ տանիլ, նոյնպէս և այսուհետեւ պիտի յաջողի՝ առանց երբեք կարեւորութիւն տալու ունեցող այլ ընդ այլոյ զրոյցներուն, որ կա՛մ անգիտութեան և կա՛մ չարամիտութեան արգասիք են։

Աներկմիտ եմք նաեւ, որ մեր բարեգործութիւնը ալ գարծեալ մտադիւր կուտան իրենց նուէրները, որոնք բազմաթիւ մերայնոց փրկութեան պատճառ պիտի ըլլան։

մաթիւ մերայնոց փրկութեան պատճառ պիտի ըլլան։ Եթէ գաւառներէն տրուած նկարագրութիւններն հրատարակեմք, ո՛չ ոք կրնայ անթաք աչօք կարգալ և անտարբեր գտնուիլ։

Ներսիս մեզ, այս առթիւ գանգատիլ քանի մը բարեկեցիկ գաւառացի գէմ, ինչպէս իզմիր՝ Եդիպոտ, Լաիոնէ, ևն. որոնք ուկնախից մեալով մասնաժողովոյն կողմանէ իրենց եղած յորդորանաց ու հրաւերին՝ այս հանգանակութեան մասնակցելու համար, մինչև ցարդ ոչինչ օգնեցին։ Մինչդեռ աննշան համարուած գաւառ մը՝ Տիարպէքի՝ ինքնաբերաբար 50 լիրայի հանգանակութիւն եղեր և ցաղատիոյ ազգայնոց զրկուել է։ Պարտաւոր եմք շնորհակալութիւն մատուցանել այս հանգանակութիւնն ընող յիշեալ գաւառի առաջնորդական տեղապահ գեր. Տ. Փիլիպպոս Ծ. վարդապետին, և աղղային քաղաքական ժողովոյն, և ամեն անոնց՝ որ ճանչցած են իրենց այս նուիրական պարտքը։

Շնորհակալութեան այս պարտքը ամենէն աւելի սովորոց մեծարգոյ մասնաժողովոյն համար ունիմք, ո՛չ միայն մեք այլ և ընդհանուր ազգը. այս մասնաժողովն է որ մեր բազմաթիւ ազգայնոց աղետալի ճգնաժամուն մէջ այնքան անձնուիրաբար և այնքան զոհողութեամբ կաշխատի։ Այո՛, այս մասնաժողովն հայ տարեգործութեանց մէջ անմեռ յիշատակաց արժանի բարեպաշտական գործ մը պիտի թողու։

Այս մասնաժողովոյ անդամաց մէջէն մասնաւորապէս կնշանակեմք Լսոյեան Մկրտիչ, Հալաճեան Բարսեղ և Կիւմիւշեան Գալահանէս Էֆէնտիներն, թէև սոցա գովազատութիւնը պիտի գրաւեմք ի մեզ զիրենք մասնաւորապէս յիշելու համար, բայց փոյթ չէ՝ որովհետեւ արդարութեան պարտք մ'է որ կկատարեմք։

Երեսփոխանական Ընդհանուր ժողովն երէկ իւր սովորական նիստն ըրաւ, ընդտեսնապետութեամբ Ռուսինեան մեծապետի Էֆէնտիի։

Ամեն. Ս. Պատրիարքը գարծեալ անձնական տեղաւորութեան պատճառաւ բացակայ գտնուելով, ներկայ եկեղեցական երեսփոխանաց երիցագոյնը՝ գեր. Տ. Գրիգոր Ս. Արքեպիսկոպոս (նորընտիր առաջնորդ Բարեղի) նախագահեց։

Դիւանը, նախ քան զամենայն ժողովին հաղորդեց ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր մէկ գիրը՝ որով կ'ինքնէր անյապաղ վախճան տալ ընդհանուր տրոց խնդրոյն, և հետեւաբար կեդրոնական սնտուկին անձկութեան՝ որ ազգային վարչութեան գէմ գովաւորութիւններ յարուցանել սկսած է։

Այս գրոյն ընթերցմանէն, և նախորդ

նստին տեսնադրութեան՝ ինչ ինչ դիտողութեամբք, վաւերացուելէն յետոյ, մըջեցեոց կողմանէ տրուած գիր մը մէջ բերուեցաւ, որով Մշոյ վանուց համար վերջին ժամանակներս եղած նոր կարգադրութիւնները յիշելով՝ շնորհակալութիւն կ'այտնեն ազգային ժողովոյն և ֆաղ ու կրօնական ժողովոյն։ Այս գիրը առ վարչութիւնն յղուեցաւ, ի տեսութիւն և եթ։

Յետ այսորիկ յարաբերութեան դիւանի տեղեկագիրը կարգացուեցաւ, քանի մը հին հանրագրոց վրայ, և ժողովը մեծադոյն մասամբ ընդունեց տեղեկագրին եղբակացութիւնը. այն է՝ կարեւորութեան արժանի չհամարել, իզմիրեան արժ. Տ. Մատթէոս վարդապետի և Ղազարոսեան ու Փափագեան Էֆէնտիներու գէմ հանրագրոց միջոցաւ եղած բողոքը, քանի որ վարչութեան կողմանէ հրաւեր եղեր է բողոքարկուաց, օրինաւոր կերպիւ ամբաստանադիր ներկայացուել և ի դատ մտնել, սակայն այսպէս ըստ օրինի ոչ ոք երեւան ելեր է։

Կարգը ընդհանուր տրոց խնդրոյն գալով՝ համարակալութեան դիւանի տեղեկագիրը կարգացուեցաւ, և ֆաղաքական ժողովոյ ու երեսփոխանաց ունեցող կողմանէ՝ թեր ու գէմ բաւական դիտողութիւններ ըլլալէն յետոյ, ժողովը մեծադոյն մասամբ ընդունեց՝ ֆաղաքական ժողովոյ կողմանէ ներկայացեալ տրոց կանոնադրութեան ամբողջութիւնը, յօդուած առ յօդուած քննութիւնն ու վաւերացումը առաջիկայ նստին թողով որ երկու շաբաթէն տեղի պիտի ունենայ։

Ժողովն՝ երէկուան նստին մէջ վաւերացոյց, Գուրուշէյմէն իկիթպաշեան մեծ. Ասափա Էֆէնտիի երեսփոխանական ընտրութիւնը։

Մտադիր եմք, հրատարակել Միսաքեան Էֆէնտիի երէկ տրոց խնդրոյն վերայ ըրած տեսնախօսութիւնը՝ որ թէև հակիրճ բայց իմաստալից և բաւական հետաքրքրական է։

Յայտնի է, թէ Բ. Գուրու մերժեց՝ խնդրման օրապահին համար կառավարական գանձէն ամսական սահմանելու մասին, մեր Պատրիարքարանի կողմանէ յաճախ եղած բերանացի ու դրաւոր խնդիրները։

Այս օրերս իմացանք, թէ Բ. Գրիգորն այս խնդրոյն վերաբերեալ հրամանագիր մ'ալ զրկուել է Պատրիարքարան, որով կ'մտնուցուի թէ «կայսերական հրամանաւ նոր հաստատեալ օրինաց համաձայն՝ վերջնական կերպիւ որոշուած է, այսուհետեւ այդպիսի անպատասիկ և անօգուտ թոշակներ չտալ և ոչ մէկուն»։

Բարեխնամ կառավարութեան այս որոշումն՝ ազգովին խորին շնորհակալութեամբ

Թեան արժանի է : Պատրիարքական պաշտաման վրայ գտնուողն գիտնալով զայս , և իւր դադարմանէն յետոյ՝ կառավարութենէն թոշակի ակնկալութիւն չունենալով՝ սրտի մնօք կաշխատի յօգուտ ազգին սպաս տանելու , և ներկային ու ապագային մէջ ամեն ակնկալութիւն ուղղակի միայն ազգէն կունենայ : Շատ հաւանական է , որ եթէ կառավարութենէն թոշակ տրուելու տրամադրութիւնը չլնջուէր , պիտի ունենայինք այնպիսի եկեղեցականներ՝ որ պիտի փափաքէին բարձրանալ ի դա՛հ պատրիարքութեան , մի միայն իրենց դադարմանէն յետոյ թոշակ ընդունելու , և լայն ու արձակ կերպիւ իրենց անձն ստուարացնելու ու պարարելու գիտամամբ :

Այո՛ , բարեխնամ կառավարութիւնը անշուշտ այս կարեւոր պարագայն ալ ուշադրութեան առած , և յօգուտ Ազգին՝ կերպիւ իւրիք Ազգին թողած է՝ իւր պաշտօնն ու պարտաւորութիւնը սրտի մնօք ու հաւատարմաբար կատարող պատրիարքոյ՝ յետ դադարման , ուղղակի թոշակ սահմանել ինչպէս պաշտօնավարութեան ատեն կսահմանէ :

Մեր ազգը՝ թէպէտ աղքատիկ՝ բայց մանաւանդ վերջին ժամանակներս սկսած է երախտաւորաց փոխարինել : Օրինակներ պակաս չեն , յորոց մին է Տ. Արիստակէս սրբազանի՝ նախկին տեղապահի համար կեդրոնական անտուկէն սահմ. նեալ թոշակը :

Քաղաքական ժողովոյ կողմանէ էսպետեան Մկրտիչ և Ալեանագեան Խաչիկ Եփէնտիները՝ Գասրմփաշա պիտի երթան , տեղւոյն ազգայնոց մէջ վերջին օրերս տիրած երկպառակութեան ու խռովութեան պատճառները քննելու համար : Մեր այս ազգայինք մէկմէկու դէմ ատելութիւնն այնչափ յառաջ տարիւր են , որ մէջերնուն ոմանք ամեն միջոց ի դործ դնելով , յաջողեր են տեղւոյն դպրոցը ոստիկան բերել , կառավարիչը՝ մըգտաբը և երկու թաղական բանտարկել տալ և դպրոցին դոցուելուն պատճառ ըլլալ :

Այս անցից վրայ մանրամասն տեղեկութիւն չունենալով՝ առ այժմ՝ այսչափով կանցնիմք : Պատրիարքարանն անշուշտ յանցաւորները անպատիժ չպիտի թողու , որպէս զի այլոց ալ օրինակ ըլլայ , և մինչև այս աստիճան չափազանցութիւններ ընել չյանդգնին :

Հայ եկեղեցականաց երիցադոյններէն մին՝ Տ. Թադէոս Ս. Արքեպիսկոպոս՝ որ կաթողիկոսի հիւանդութեամբ անկողնոյ կծառայէր , այս գիշեր հանգեալ ի Տէր ի Պալատ , ուր վերջին ժամանակներս քաղաքութեան պաշտօն կվարէր :

Թադէոս Սրբազան երկար ժամանակ Պօլոյ՝ պատրիարքական փոխանորդութեան պաշտօն վարած , յետոյ Թէքլիւտաղի Առաջնորդութիւն ըրած , Կրօնական Ժողովոյ մէջ քանիցս աթոռ ունեցած , և ի վերջոյ եկեղեցական երեսփո-

խանաց շարքին մէջ գտնուած է :

Քաղցր և աղու բնաւարութեան տէր ըլլալով՝ շատերուն սիրելի եղած էր , և իբրեւ ճշմարիտ հայր հասարակաց՝ ամեն տեղ կ'յարգէին ու կ'մեծարէին զինքը :

Վաղը պիտի կատարուի յուզարկաւորութեան հանդէսը :

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Աւստրիոյ կայսրը , առանձինն ճաշի հրաւիրեր է Վիեննայի օսմանեան դեսպանը , և երկար տեսութիւն մը ըրեր է :

— Բէթմօի համարակալ Խայրի Էփէնտի՝ երկրորդ աստիճանի երկրորդ կարգի պաշտօնատար անուանեցաւ :

— Մայրաքաղաքիս աւստրիական դեսպանին որդին՝ իւր հօրը խորհրդական անուանուեր է :

— Աւստրիոյ կայսրը՝ մայիս ամսոյ սկիզբները Տաճկաստանի սահմանաց մօտերը պիտի գտնուի :

— Վիեննայի օսմանեան դեսպանատան երկրորդ քարտուղար Տոմինեան Եփէնտի՝ իտալիոյ մէջ մեռեր է :

— Իզմիրի համարակալ կարգեցաւ՝ Գաղայի Էրպայի համարակալ Մուսթաֆա Էփէնտի :

— Պարսից Շահը երրորդ աստիճանի Շիրի-Խուրշիդ պատուանշան ընծայեր է՝ Շիրայի օսմանեան հիւպատոս Աքսըլոն Էփէնտիի :

— Բարձրապատիւ մայր թագուհին՝ ծանրազին տուի մը ընծայեր է զինուորական գործոց նախարարութեան տեղապահ Այի Սայիպ փաշայի :

— Յունաց պատրիարքարանի օգնութեան համար , Լոնտոն բացուած հանդանուութեան գումարը՝ մինչև ցարդ 1200 անգղիական լիրայի հասեր է :

— Առաջիկայ երկուշաբթի Գերմանիոյ կայսեր ծննդեան տարեգարծի օրն ըլլալով՝ գերմանական եկեղեցւոյն մէջ հանդէս պիտի կատարուի , և հանդանուութիւն պիտի ըլլայ ի նպատակ սովորոց Ասիոյ :

— Կայսերական ծովային վարժարանին մէջ աւանդելի ուսմանց ու գիտութեանց որոշման , և միանգամայն ուսուցման եղանակին համար , յատկապէս յանձնաժողով մը կազմուեր է ծովային պաշտօնատան մէջ :

— Ելուտից պաշտօնատան հաշուական ատեանին (ափսոսք մը հասկնալով) անդամ կարգեցաւ՝ Էվգաֆի նախորդ համարակալ Թէվֆիդ Էփէնտի :

Յիշեալ պաշտօնատան հաւաքման յանձնաժողովոյն անդամ Մահմուտ պէյի՝ երկրորդ աստիճանի երկրորդ կարգի պաշտօնատարութիւն տրուեցաւ :

— Յունաստանի թագաւորը պատուանշան զրկեր է , հասարակաց կրթութեան պաշտօնեայ Արիֆի փաշայի՝ արտաքին գործոց նախարարի խորհրդական Գուլթաքի Ատօսիտի Էփէնտիի , և արտաքին գործոց պաշտօնատան փաստաբան Բարնիս Էփէնտիի , և այլոց :

— Պատիւէթ տաճիկ լրագիրը իւրոյ կծանուցանէ , թէ Թրհալայի մէջ (Եանեայի կուսակալութեան ներքեւ) կայսերական կալուածներէն 28 ագարակ , 78 հազար լիրայի փոխարէն , կայսերական հրամանաւ բարձրապատիւ Աքրահամ փաշայի վրայ դարձեր է , օտար տէրու-

րութեան հպտտակի չանցնելու և հեղեհացի չգործածելու պայմաններով :

— Գուրիէ ա'Օրիանի գրածին նայելով՝ Պէյօղլուի պատժական ատեանին ներկայացած է հետեւեալ դատը : Իտալացի մը Վոյվոտա փողոցը տաճիկ մը խանութ վարձեր , և ամբողջ վարձքը վճարած ըլլալէն զատ առնելիք ալ ունի եղեր : Մօտերս օր մը իտալացին խանութէն բացակայ գտնուած առնել , տաճիկն եկեր՝ սպասուորը գուրս հաներ՝ խանութը գոցեր և բանալին տուեր գոցեր է : Իտալացին քանիցս Պէյօղլուի ոստիկանութեան միջոցաւ բանալին պահանջելէն և լեւրի չըլլալէն յետոյ , իւր հիւպատոսարանին միջոցաւ դատի ելեր է , և այժմ՝ քանի մը հազար դժ կպահանջէ ի փոխարէն վնասուց իւր :

— Աւստրիոյ և օսմանեան կառավարութեանց մէջ արդէն հաստատեալ առեւտրական դաշնագրութիւնը՝ մօտերս քննութեան պիտի ենթարկուի : Յայտնի է թէ Աւստրիայէն Տաճկաստան փոխադրեալ վաճառքներէն 100ին 7 մաքս կառնուի , մինչդեռ ուրիշ երկիրներէ եկածներուն համար 100 ին 1 1/2 և աւելի պակաս է : Արդ՝ Աւստրիոյ վաճառականաց կողմանէ կառավարութեան խնդիր կըլլայ , որ յիշեալ դաշնագրութեան քննութեանէն առիթ առնելով՝ Աւստրիոյ վաճառաց մաքսն ալ զեղչել տայ : Բէշթի տուերական ժողովն ալ արդէն այսպիսի առաջարկութիւն մը ի պաշտօնէ ներկայացուցեր է , և լրագիրք գրեթէ առ հասարակ զայս կպահանջեն կառավարութեան :

— Անցեալ հինգշաբթի օր Մուխանէի կողմը մզկիթի մը մօտերը , մարդ մը սուսեր մեռեր է :

— Զինուորական պաշտօնատան պիտոյից բաժնին դիւանին (էվաղիմ տոյրէտի գալէմի) գլխաւոր անդամներէն Օսման պէյի՝ երկրորդ աստիճանի երկրորդ կարգի պաշտօնատարութիւն տրուեցաւ :

— Բումէլի երկաթուղւոյն մնացեալ մասին շինութեան խնդրոյն համար՝ Բ. Դուռն արդէն կազմուած մասնաժողովէն զատ , հասարակային շինուածոց պաշտօնատան մէջ ալ երկրորդ մասնաժողով մը հաստատուած է՝ որոյ անդամք են երեւոյից պաշտօնեայ Եուսուֆ փաշա , և Յարութիւն , Վահան և Օտեան Էփէնտիները : Կյուսապուի , թէ այս մեծ խնդրը մօտերս կկարգադրուի , որոյ համար մեծ փոյթ կտանի կայսերական կառավարութիւնը :

— Թղթատարութեան նոր կարգադրութեանց համար՝ պաշտօնատան մէջ հաստատեալ յանձնաժողովն տակաւին կշարունակէ իւր պաշտօնը , մէկ կողմանէ ծրագրեր նախարարաց ժողովոյն մատուցուելով թղթատարութեան վերատեսչին միջոցաւ : Կըսուի , թէ ըստ առաջարկութեան յիշեալ յանձնաժողովոյն , Դալթիոյ կողմն ալ թղթատարութեան պաշտօնատուն մը պիտի հաստատուի , այդ պաշտօնատան տեղին համար տարեկան 1000 լիրա վարձ պիտի սահմանուի , և նոր պաշտօնակալաց համար 250 հազար ամսական պիտի որոշուի : Պէյնի թղթատարութեան պայմանագրութիւնն ալ արդէն նախարարաց ժողովոյն մատուցուեր է : Ըստ այնմ , փոխադրութեան վարձքերը պիտի զեղչուին , և լրագրաց

մինչև 16 կրամին համար ֆիարայ առ-
նելու տրամադրութիւն կայ եղեր : Եւ-
վային փոխադրութեան համար պէտք
եղած շոգենաւուց խնդիրն ալ կ'յուզուի
այժմ, և եւրոպական գրերն ցամաքաւ
սահմանները յանձնել հարկ ըլլալով տեղ
տեղ քանի մը մեծ նամակատուներ հիմ-
նել կ'սորհին եղեր :

— Լա թիւրքի լրագիրը, ծխախոտի
մենավաճառութեան վրայ ինչ ինչ ընդ-
հանուր գիտութիւններ ընելէն յետոյ,
ծխախոտ փախցնելու խնդրոյն անցնելով
կըսէ թէ մինչև ցարգ այր մարդիկ միայն
անդին ասդին ծխախոտ կ'ծախէին, իսկ
քանի մ'օրէ հետէ խել մը կանայք երե-
ւան եղած են՝ որ խանութներն ու սրճա-
րանները յաճախելով ծխախոտ կ'վաճա-
ռեն, և կըսուի թէ ասանցմէ ոմանց
գեղեցկութիւնը կարող կրկնայ մեղմա-
ցունել կամ բառնալ ծխախոտի դէտե-
րուն կամ պաշտօնակալաց խոտութիւնը :

— Պալատէն յոյն աղջիկ մը անցայտ ե-
ղած ըլլալով, ընտանիքն բաւական խու-
զարկելէն յետոյ իմացեր են թէ էյուպ
խուր սիրած տաճիկ երիտասարդին տու-
նը կ'գտնուի : Գացեր են հոն, բայց աղջի-
կան կողմանէ պատասխան տրուել է թէ
զինքը Բ. Դուռը պիտի տեսնեն, ուր
պիտի յայտնէ մահմետական կրօնքն ըն-
դունած ըլլալը :

Թրնօվայի կառավարիչը մեռեր է :

— Բուսնուգէն քաջուած հեռագիր
մը կ'ծանուցանէ, թէ երկիւղ կայ որ
Պուրքէշ քաղաքը հեղեղներէ բռնորովին
սկստի կոխուի :

— Շամի անգղիական հիւպատոսին
վրայ ասորճանակ մը պարպուելով թե-
թեւ կերպիւ վիրաւորուել, և այս պատ-
ճառաւ վեց տաճիկ բռնուել բանտար-
կուել են :

— Իւսքիւպի և Ֆիլիպէի համարա-
կալք՝ Բէշատ և Ապտուլլահ Համօի է-
ֆէնտիններն՝ իրարու տեղ փոխանակել
են :

— Պաղատաի գաւառական լրագիրը
կ'ծանուցանէ, թէ Տիվանիյէի մէջ եւրո-
պացի բժիշկ մը դարման գտեր է՝ Պաղ-
տատի ժողովրդեան և հոն գացողներ
ընդ վրայ եղող «խարմա չիպանը» ըս-
ուած վէրքը 10-15 օրէն և առանց նշան
թողլոյ բժշկելու համար : մինչդեռ այդ
վէրքը 6-7 ամիս և մինչև տարի մը չէր
բժշկուել և վերջապէս նշանը կ'մնար, և
երբեմն երեսաց կամ աչաց վրայ ելնե-
լով մեծ տաղնապ կ'պատճառէր :

— Բուսնուի իշխանութեան մէկ և
երկու ֆրանքի արժէք ունեցող գրում
ներն նենգել են :

Այս երկրին մէջ ցուրտին սաստիկա-
լութեան և անօթութեան պատճառաւ
չատ մարդիկ մեռել են : Յետին աստի-
ճան թշուառութիւն տիրած է ժողովրդ-
դեան մէջ, բայց իշխանութեան կողմա-
նէ մինչև ցարգ որ և է օգնութիւն չէ
եղեր :

— Դանուբեան կուսակալութեան բը-
նակչաց մէկն Մէքքէէն ուխտէ դարձած
ատենը, արար մը գներ է, բայց չէ կըր-
ցեր մինչև իւր տեղը բերել, որովհետեւ
խեղճ արարը վարնայի և Բուսնուգի մէջ
տեղը սաստիկ ցուրտին չգիմանալով սա-
ւել մեռել է :

— Շուսնուի մէջ նախորդ ամսոյն 8
ին զիշերը պատահած հրդեհէն՝ որ հա-
ցագործի փուռէ մը երեք է, նոյն փու-
ռը, խոհարարի խանութ մը, գինետուն
մը, եօթը սենեակ և երկու ուրիշ խա-
նութ այրեր, և հրդեհին առաջին առ-
նելու համար՝ երեք խանութ և մէկ
սենեակ վար տառուել են :

— Գասթամուրիի գաւառական լրա-
գիրն՝ հետեւեալ զարմանալի դէպքը
կ'պատմէ : — Նէպարի գիւղի բնակիչնե-
րէն իթման-օղլու Հասանի կինը 11 ամիս
և 7 օրէն աղջիկ վաւակ մը կ'ծնի : ութ
օր ետքը երկխայն պատած, խանձար-
ած ու վրան գոցուած, երեկոյեան ժա-
մը 2 ին ատենները, ծնողքը ուրիշ սեն-
եակ ճաշի կերթան : բայց ի դարձին կը
տեսնեն որ տղան չկայ, թէև խանձա-
րուրն և ուրիշ ամեն բան ամբողջ և տե-
ղին ի տեղը կ'աւանդուին : կշուարին կը
մնան, տանը մէջ գտնուողներուն ա-
մենքն ալ ծնողացն հետ տանը ամեն
կողմերը կրկին կրկին կ'սուզարկեն, բայց
վերջապէս չեն գտներ : Գիւղին ծերա-
կուսին կ'ծանուցանեն : անոնք ալ փըն-
տըռել կուտան, բայց վերջապէս չգըտ-
նուիր երեխայն : . . . :

— Տրապիզոնի մէջ քանի մը երեւելի
վաճառականք կ'սորհրդակցին, Տրապի-
զոնի համար նաւահանգիստ չինել, կըս-
ուի թէ մօտեւոյ կառավարութենէն ար-
տօնութիւն սկսի խնդրեն, և եթէ ըն-
դունուի իրենց խնդիրը՝ բաժնետոմս ալ
չըջարեւութեան պիտի հանեն : Հաշիւ
եղած է թէ 22 հազար լիրա պէտք է
այս խորհուրդն ի գործ դնելու համար :

— Թէքիրտաղէն գրուած ին նայելով
մարդ մը ինքզինքը սպաններ է, ունե-
ցած 800 ոչխարէն միայն երեքը ողջ մը-
նալով միւսոց հիւանդութեան պատճա-
ռաւ կորուստը տեսնելով :

Այս դէպքը բաւական է ծանուցա-
նելու համար, թէ Թէքիրտաղի մէջ ար-
ջառոց և մանաւանդ ոչխարաց հիւան-
դութիւնը ս'ըլափ մեծ կոտորած ըրած
է մինչև ցարգ, որ դժբաղդաբար տա-
կաւին կշարունակէ : Գլխաւոր պատճառ
կ'համարուի անցեալ տարուան երաշտու-
թիւնը :

Գերմանիոյ Արնիմ կոմսին գատին վե-
րաքննութիւնը կ'սկսի մօտեւոյ :

— Գերմանիոյ կայսեր և գերգաստա-
նին դաւաճարանի և մատրան մը շինու-
թեան համար, և միլիոն թալէր յատկա-
ցուցեր են :

— Անգղիոյ մէջ, 1841 ին՝ 23996281
լիրայի ծխախոտ ծախուել է : 1851 ին՝
27734786 լիրայի : 1861 ին՝ 35413846 : 1871
ին՝ 42656658 : 1873 ին՝ 46315070 լիրայի :

— Աւստրիացի գիտնական անձ մը տ-
րաբերէն և գերմաներէն երկհատոր բա-
ւարան մը խմբագրեր է :

— Ամերիկայի Նուրբորուն մէջ անգղի-
ական շոգենաւ մը փոթորկի բռնուելով
ընկղմեր, և 85 ճամբորդք և 35 նաւաւ-
տիք՝ բաց ի չորսէն՝ ամենքն ալ անդըն-
դասալ եղեր են :

— Եւրոպական կառավարութեանց ու-
մանք արդէն պատրաստութիւն կ'տես-
նեն, առաջիկայ տարւոյն մէջ ի Ֆիլատէ-
ֆիա բացուելիք արուեստահանգէսին
համար :

— Ճաքոնի կայսրը առաջիկայ օգոս-
տոս ամսոյ մէջ փարիզ պիտի գտնուի,
կըսէ փարիզէն քաջուած հեռագիր մը :

— Յունաստանի թագաւորը պատ-
ուանչան զրկել է՝ իտալիոյ արտաքին
գործոց նախարար Պ. Վիսքոնթի Վէնսո-
թայի :

— Սպանիոյ կառավարութիւնը Գեր-
մանիայէն կ'աւհանջէ Տօն Քարլոսի եղ-
բայրը, որ իբրեւ յանցաւոր դատապար-
տեալ է և Գերմանիա կ'գտնուի եղեր :

— Յունաստանի ազգային ժողովը բաց-
ուել է՝ թագաւորը որսի գացած և
դարձած չըլլալուն պատճառաւ, Պ. Պուլ-
ղարիս ատենաբանելով յանուն նորա :
Միայն 35 երեսփոխանք ներկայ գտնուել
են :

Յունաստանի մէջ տեղ տեղ անաւնոց
հիւանդութիւն կայ, սաստիկ ցրտոյն
պատճառաւ :

Բաթրասի մէջ վաճառականաց ոմանք
մնանկացեր են, ըստ ոմանց՝ մինչև 3
միլիոն տրաքաի բաց ունենալով :

— Մատրիտի անգղիական դեսպանը՝
իւր պաշտօնագրերն Ալֆօնս թագաւո-
րին ներկայացուցած ատենը՝ յանուն թա-
գաւհոյն յոյս յայտներ է թէ Սպանիա
այսուհետեւ կրօնական ազատութիւն և
ոսահմանադրական կառավարութիւն պի-
տի տեսնուի : Թագաւորը՝ դեսպանին
ուրիշ խօսքերուն պատասխանել է, բայց
այս խօսքին պատասխանը զանց է բերել :
Գերմանական դեսպանն ալ Ալֆօնսի
ներկայացած ատենը, յիշեալ իմաստով
խօսքերուն պատասխանը չէ լսել :

Բայց զարմանալի չէ, որովհետեւ երի-
տասարդ թագաւորին շուրջը գտնուող
ներուն մեծագոյն մասը ազատութեան
բարեկամ չեղող խմբէն են, և խեղճը
նոցա հաճոյլոց գործիք եղած է : Նոցա
թելադրութեամբ պաշտօններէ կ'հեռա-
ցունէ ազատասէր անձինքն, և ամեն
հրամանագիր ու հրովարտակ նոցա խոր-
հրդովն կ'ստորագրէ :

Արդէն Գերմանիոյ և Անգղիոյ մէջ Ալ-
ֆօնսի կառավարութեան վրայ շատ հա-
մարում ունեցող չկայ, և հետզհետէ
տեղի ունեցած դէպքերը կարծել կու-
տան մեզ թէ, շուտով պիտի կործանի
այսնորակազմ կառավարութիւնը :

— Ամերիկայի մէջ երեւելի ընտանիքէ
խիտ գեղեցիկ օրիորդ մը, ծնողաց մահ-
ուամբն որը ու անոր մնալով, ամուսնա-
նալու համար ինքզինքը վիճակահանու-
թեան դրեր, և 2 1/2 ֆրանկոնոց բազմա-
թիւ տոմսակներ շրջաբերութեան հանել
է : Շատերը, երիտասարդ ու ծեր, գը-
ներ են այս տոմսակներէն, և վերջապէս
վիճակահանութեան որոշեալ օրը զբօսա-
րանի մը մէջ ի ներկայութեան խուռն
բազմութեան և օրիորդին, վիճակա-
հանութեան գործողութիւնը յատուկ
յանձնաժողովոյ մը միջոցաւ կատարուե-
լով վիճակը գեղեցիկ երիտասարդի մը
ելեր, և անմիջապէս երկու կողմանէ
ինչպէս նաեւ երիտասարդին ծնողաց կող-
մանէ հաճութիւն տրուելով, երիտա-
սարդն ու օրիորդն միացեր են փառա-
ւոր հանգիսի :

— Պիզմարդ իշխանը Պերլինի ազգա-
յին ժողովոյն մէջ ատենախօսած ա-
տենը, բեր է թէ այսուհետեւ կա-

ընդ չէ հնազանդիլ Պապին՝ որ խառնած է ժեզվիթներուն հրապարանքէն : Պիղմարգ այսպէս բանիւ և արդեամբ կդիմակալէ Պապին ու նորա արքանեկաց : Բայց պէտք է խոստովանել թէ այս դիմակալութիւնն առաւել կտաքնապեցունէ զինքը, որչափ չտաքնապեցոյց վերջին ահագին պատերազմն ընդդէմ Գաղղիոյ :

— Թէհրանի անդղիական դեպարտմը Պարսից կառավարութենէն գրաւոր ապահովութիւն ուզեր է՝ Աֆղանիստանի ներքին խռովութենէն օգուտ քաղելով չէրաթի չափերէն համար : Բայց պարսից արտաքին դործոց նախարարն դեպարտմին այդ պահանջումը մերժեր, և և միայն բանիւ բերանոյ յայտներ է թէ յիշեալ երկրին դործոց միջամտութիւն չպիտի ըլլայ :

— Անգղիոյ կառավարութեան նախորդ գլխաւոր պաշտօնեայ Պ. Կլաւրը թըն՝ պաշտօնէն հրաժարելէն յետոյ՝ սկսաւ Հռոմայ Պապին քաղաքականութիւնն իւր զբաղմանց գլխաւոր առարկայ ընել, և քիչ ժամանակի մէջ Պապին դէմ խել մը հրատարակութիւններ ի լոյս բերել՝ Եւրոպիոյ ուշագրութիւնը Հռոմայ վրայ հրաւիրելու գիտմամբ : Պ. Կլաւրը թըն վերջին օրերս «Վատիկան» վերնագրով նոր հրատարակութիւն մ'ալ երեւան հանած ըլլալով՝ պապական կղերն կրակ կտրած է, և ջանահնար կը լինի հերքել նորա գրածները :

Պ. Կլաւրը թընի ասկէց յառաջ հրատարակած մէկ գրքէն՝ մինչեւ նախորդ ամսոյն վերջերը 143 հազար օրինակ վաճառուեր է :

— Գաղղիոյ Լիոն քաղաքին առևտրական դատարանը հետեւեալ զարմանալի վճիռը արձակեր է : — Վաճառականի մը քով ծառայող մէկը՝ անկէց զատուած, և առանձին խանութ մը բանալով՝ նոյն վաճառականին հետ մրցման ելած ըլլալով, վաճառականը դատ բացեր, և դատարանը վճուեր է թէ « վաճառականին սպասաւորը տիրոջմէն բաժնուելէն յետոյ, առանձին խանութ բանալու, և հասարակաց ծանուցանելու իրաւունք չունի » : Դժուարին է գիտել այս անհեթեթ դատավճռոյն պատճառը :

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

Մարտ 7

Գոնջօրիտէ	48-	4
Սօսիէթէ ժէնէրալի բաժինք Անգ. լիբ.	8,	3
Գրէտի » » Օսմ. »	12,	
Երկաթուղեաց » » Քր.	133	50
Թրամուէյ » » Օսմ. լիբ.	3,73	
1863ի փոխառութիւն	Քր.	553,
1865ի » » »	»	553,
1869ի » » »	»	293,
1872ի » » »	»	85,

ԾԱՆՈՒՑՄՈՒՆԻՔ

Հայերէն լեզուի և եկեղեցական երաժշտութեան հմուտ մէկը՝ պատրաստ է դասախօսել թէ՛ մայրաքաղաքիս և թէ՛ գաւառաց վարժարանաց մէջ :

Ուզողը կը հրաւիրուի առ տնօրէնութիւն լրագրոյս :

Համեստաբարոյ երիտասարդ մը պատրաստ է՝ հայ ու դաղդիական լեզուաց դասախօսութիւն ընել մայրաքաղաքիս կամ գաւառաց մէջ, և կամ գրագրութեան ու ուրիշ այսպիսի պաշտօններու մէջ ծառայել, քիչ ամսականաւ գոհ ըլլալով, և ի հարկին երաշխաւոր ցցունելով : Ուզողը կ'հրաւիրուի՝ առ տնօրէնութիւն լրագրոյս :

ՀՆՈՑ ԵՒ ՆՈՐՈՑ

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

ՎԱՍՆ ԴԱԻԹԻ ԵՒ ՄՈՎՍԵՍԻ

ԽՈՐԵՆԱՅԻՈՑ

ԹՈՒՂԹ ԴԻՈՆԵՍԻՈՍԻ

ՕՐԻՆԱԿ ՅԵՇԱՏԱԿԱՐԱՆԱՑ

Դոնթաքան Ս. Սոսիէթէ

Ձեռագիր ՄԱՏԵԱՆԻ

ԲԵՇԵ ՊՈԼԷ

ՀՐԱՏԱՐԱԿԵԱՑ

Դոնթաքան Վ. Սոսիէթէ

Պատմական խիստ հետաքրքրական տեղեկութիւններ պարունակող, և ամեն ազգասէր Հայու ընթերցման արժանի՝ նոր հրատարակութիւն մ'է, որ գրավազաւ և խանութները կ'գտնուի ի զին ձրուշ :

Ա. Տ Ը Պ Է Ի

ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆԻ ԵՒ ԵՄԿԵԼՈՑ

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ԹԱԳՈՒՆ ԳԻՏՈՒԹԵԱՆՑ

Որ ի նախնի ժամանակաց հետեւ մինչեւ ցայսօր

ԹԱՐԳ ՄԱՆ ԵԱՑ

Ն. ՃԻՊԱՆԵԱՆ

ՏԵՏՐ 37.

Թերթ առ թերթ կը հրատարակուի շաբաթն անգամ մը՝ ի զին 40 փարոյ : Ամեն գրավաճառաց քով և կամուրջի դուրսի պարագան կը գտնուի :

Յ. Մարգարեան կը խոստանայ մինչև վերջը հրատարակել :

ՏՈՂԻԿԻ

Մեր ոտանաւոր գրուածներէն մէկ քանին՝ այս անուամբ հրատարակեալ կ'ըլլան ու զբաղվաճառաց խանութները, Պաղէզգափու Սուճի Պողոս աղայի խանութը և կամուրջի դուրսը Պարագան :

Դինն է մէկ քառորդ արծաթ մէճիտ :

Բաժնեդաւանք : — Սրկած ք սովու. — Ի Գաբրէրա. — Աղօթք առաւօտու վառն աղգային վարժարանաց. — Աղթք երեկոյան. — Հառաչանք պանդխտին. — Առքալն վարդան. — Դամբանական մի. — Տեղեկք :

Ինտանա արիզ օլան սըզը իլէթի սօղուք տան հասը օլմագ իսէ տէ պու քէմիք իյննտէ հէնուզ պիր սարը սուտան իպարէթ օլուպ ֆագաթ պունուն պաղըզը վաղթը կէշմիշ վէ լայըզըյա թէմէլ թութմուշ վէ պաղըզը էթ իլէ քէմիք արասընտա գալմըշ աղըզյա պաղգաճա մալիւճէ օլունմագ վէ հըֆըզյա Ալահ թալեա նուզուլ իլէթինտէն վէ մէրազտան միւնաղաւտան արիզ օլան ելտէն պաղգա եալմըզ սօղուք տան հասը օլան սօղուզ օն սէնէլիք տալի օլստա՝ եինէ չարէսի պուլունմագ վէ էօքօրիլիկէ վէ կէօքիւս թըքանըկընա պէլ կէվէկիլի վէ մաքաթտա բէյտահ օլան սըզըյա

մայաւլա մալիւճէ վէրմէք իւզրէ սարլըքտա քէսրի մէշուր Ուստա Սիմօն պուլունուր Մահմուտ-Փաշա ճամիլինին ավուսունտա օրթատա քի գահվէտէ իքթիզա իտէնլերին գահվէի մէշքիւրտէ կէլմէլէրի վէ իճապընա կէօրէ թարիֆ վէ էտվիէսինի պաղմագ իյուն պունտան աղտէմ իլան էթմիշ իսէտէ մէ գիւր իլէթլէրին իլավէսի իյին պու քէրքէ եինէ իլան իտէր :

Վէ սըզը իլէթի 24 սաաթտա տըշարը չը գարըրմ վէ գասըգ իլէթինին իճրաքնտա պուլունուրուզ :

Գարնընա պատուր օլան պիլ սանճը վէրիլ իսէ օնունտա իճրաքնտա պուլունուրուզ : Ս.

PILULES HOLLOWAY

ԴԵՂԱՀԱՏԻ ՀՈՂՈՒԷԻ

Լեարդի, ստամոքսի, և աղիքներու ամեն տեսակ անկարգութեանց համար խիստ ընտիր է սոյն դեղահատը, նաև ջղային տկարութեան, ուժաթափութեան և տխրութեան համար. կը ջնջէ և անհետ կընէ ամեն տեսակ անշափաւութեանց հետքերը : Սրտի և երկամանց վրայ օգտակար ազդեցութիւն մ'ունի. արիւնը մաքրելով նոցա խանգարեալ վիճակը կը կանոնաւորէ, և զրգուելով կենական գործարանները կը զօրացնէ : Իւր դեղական մեծ ազդեցութեամբ սրտախանութիւն, կուժուութիւն, մարձային հիւանդութիւններ, որովայնի մէջ լեցուած կազեր, գլխի ցաւեր կը վանէ. մարսողութիւնը կը չափաւորի, և մարմինը մաքրուելով բոլոր այն աղտեղութիւններէ՝ որ շատ անգամ զանազան հիւանդութեանց սկզբնապատճառ կըլլան, առողջ, ուժեղ, և բնական շերքը կ'ազդենու :

ONGUENT HOLLOWAY

ՍՊԵՂԱՆԻ ՀՈՂՈՒԷԻ

Մորթային հիւանդութիւնք և վէրք բուժելու մասին ունեցած պաշտամական յատկութեանցը Հաւատարմի բնաւ ուրիշ դեղ մը. հին կամ նոր թունաւոր վէրքեր, ուռեցք, քաղցկեղ (շերիփէնչէ), սրունից և ստեանց վէրքեր կամ բոլորովին կանցնին և կամ կ'աւանան. օգտակար է նաև հարրուխի, հազի, սրտի բարախման, մանաւանդ օղացաւ (եշլ) ըսուած հիւանդութեան : Իւր կազուրիչ և զօրաւոր ազդեցութեամբ խոյլ (սըրաճա) հիւանդութեան ապականիչ գորութիւնը ինչ աստիճան որ ըլլայ՝ կը զիմազրաւէ :

Այս դեղերուն գործածութեան եղանակը նշանակուած է իւրաքանչիւր տուփի վրայ, որ կը գտնուի ամեն դեղավաճառներու քով, և մասնաւորապէս Պահճէ-գափու թաշ խանի կողմերը Պ. Գասապեանի դեղարանը՝ Նօ. 7՝ կը ծախուի :

Աւելի առնել ուզողը կը հրաւիրուի առ հեղինակն տրքթոր Հոլլօուէ ի Նոնտոն Օքսֆորտ փողոց թիւ 533 :

ՊԱՏՄԱՆՔ ՓՈՒՆՁԻ

1.— Փոռնջը 2ՈՐԲԵՇԵԱԹԻ և ՇԱԲԱԹ օրերը կը հրատարակուի :

2.— Տարեկան բաժանորդագրին է միայն չորս արծաթ մէճիտ՝ կանխիկ վճարելի թէ՛ մայրաքաղաքիս և իւր արուարձանաց և թէ՛ գաւառաց համար :

3.— Վեց և երեք ամսոց համար ալ բաժանորդ կընդունուի :

4.— Տեղական ու գաւառական թղթատարութեան ծախքը խմբագրութիւնը պիտի վճարէ :

5.— Հատը 40 փարոյ է, և կը գտնուի ամեն Հայ գրավաճառաց խանութները և ձեռքէ ծախողներու քով :

6.— Ծանուցման տողը 40 փարոյ է մէկ անգամի համար : Աւելի աժան կըլլայ աւելի անգամներու համար :

7.— Խմբագրութեան վերաբերեալ որ և է գիր ուղղելի առ Տնօրէն-Տէր Հ. Ս. Ալահաճեան, Կ. Պոլիս Ալահա-Համամ Խալիլ խան միջին յարկ թիւ 49 :

ՏՆՕՐԷՆ ԵՒ ՏԵՐ

Հ. Ս. ԱԼԱՃԱՃԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Ս. ՊԱՏՐԶՊԱՆԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿԵՐԻ Բիզա փաշա խան քիւ 3